

**HARRAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARI
ÜZERİNE BİR SAHA ÇALIŞMASI**

***A FIELD STUDY ON READING BOOKS HABITS OF HARRAN UNIVERSITY
STUDENTS***

Mehmet Said ÖZSOY

Harran Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü mehmentsaidozsoy@gmail.com
Şanlıurfa/Türkiye

Çağla MUMCU

Harran Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü caglamumcu_@hotmail.com
Şanlıurfa/Türkiye

Fatma MELİK

Harran Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü ftmmlk07@gmail.com
Şanlıurfa/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet MİMAN

Harran Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü mmiman@harran.edu.tr
Şanlıurfa/Türkiye

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı, Harran Üniversitesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve kitap okuma alışkanlığına karşı tutumları ile demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaçla uzman görüşüne dayalı olarak hazırlanan 15 maddelik ölçek 148 gönüllü katılımcı öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucuna göre aylık gelir seviyesi ile kitap okuma alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer değişkenler ile kitap okumaya karşı tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye ulaşılamamıştır. ($p < 0.05$). Daha sonra çıkan varılan sonuç benzer araştırmalar ile kıyaslanarak benzerlik ve farklılıkların sebepleri üzerinde durulmuştur. Son olarak kitap okuma alışkanlığının nasıl artırılabilirliği irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: kitap okuma alışkanlığı, Harran Üniversitesi, demografik özellikler

ABSTRACT

The main purpose of this study is to investigate the relationship between the attitudes of Harran University students toward reading habits and reading habits and their demographic characteristics. For this purpose, a 15-item scale based on expert opinion was applied to 148 volunteer participants. According to the results of the study, it was concluded that there is a significant relationship between the monthly income level and the reading habit. There was no statistically significant relationship between other variables and attitude towards reading books. The results of the study were compared with similar studies and the reasons of similarities and differences were discussed. Finally, how to increase the reading habits of books is examined.

Keywords: reading books habits, Harran University, demographic characteristics

1.GİRİŞ

Teknoloji ve bilimin hızla geliştiği günümüzde meydana gelen yenilikleri takip etmek ve yeniliklere uyum sağlamayabilmek için kitap okumak hobi olmaktan çıkarak bir zorunluluk haline gelmiştir. Çok çeşitli konularda yazılan binlerce yazı iletişim teknolojisinin sınırları ortadan kaldırmasıyla çok çeşitli yollarla tüm insanlığın istifadesine hızla sunulmaktadır. Bireylerin, karmaşıklaşan ve sürekli büyüyen bilgi, düşünce ve yeniliklerden haberdar olması ve onlara bir anlam verebilmesi için okumaları zorunlu hale gelmektedir. (Tel ve diğ.2007)

Kayalan (2000:12)'a göre okuma” Bir yazar tarafından görsel uyarıcı biçiminde kodlanan anlamın, okuyucunun aklında bir anlam çıkarmasını sağlayan etkileşimdir. Okuyucu bunu, yaşadıklarına, zihnine ve düşüncelerine göre kendisi çıkaracaktır. Özbay (2007:4) okumayı,” Göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci” olarak tanımlamaktadır. Günay (2003:9)'a göre ise okumak” Alıcının metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinliktir.” Dar anlamda okuma, yazılı bir metnin şifresini çözme, grafiksel olarak kodlanmış bir bildirinin kodunu çözme demektir. Geniş anlamda ise okuma, yazınsal bir metni yorumlamak demektir.

Okuma alışkanlığı “okumayı ihtiyaç haline getirme, yaşamın bir parçası olarak görme (Bircan ve Tekin, 1989:395)”; kişinin okumayı bir gereksinim olarak algılaması sonucu okuma eylemini, yaşam boyu sürekli, düzenli ve eleştirel biçimde gerçekleştirmesi (Gönen ve diğ 2004:8; Saraçoğlu ve diğ.2003:150; Yılmaz, 1992:12)” gibi tanımlarla açıklanmaktadır. Dökmen'e (1994:34) ise okuma alışkanlığını tanımlamada kullanılabilir bazı ölçütler şunlardır. (1) Okuyucunun ne tür yayınlar okuduğu,(2) Ne sıklıkla okuduğu, hangi türleri ne oranda okuduğu,(3) Bir seferde aralıksız ne kadar okuyabildiği,(4) Yılın, haftanın ya da günün hangi zamanlarında okumayı tercih ettiği, ne zamanlar neleri okumaktan hoşlandığı,(5) Okuduğu kitapları hangi yolla elde ettiği(satın almak, ödünç almak, veya kütüphanede okumak yollarından hangisini/hangilerini tercih ettiği).

Okumanın önemi, günümüz dünyasında herkes için önemlidir ve önemi her geçen gün artmaya devam etmektedir. Fakat okuma yazma oranı artmasına rağmen yeterli düzeyde okumayanların sayısı da artmaktadır. (Sangkaeo, 1999). Okuma alışkanlığının toplumların gelişmişlik düzeyinin en önemli göstergelerinden sayılması bilgi ve teknoloji üreten ve gelişmiş olarak nitelenen ülkelerde kitap okuma alışkanlığının yüksek düzeyde olması nedeniyle şaşırtıcı değildir.1988 yılında yapılan bir araştırmada , ülkemizde kitap okuma alışkanlığının gelişmesi bir tarafa her geçen yıl gerilediğini gösteren veriler şu şekildedir.: 1965 yılında kitap okuyanların oranı %27, 1980'de % 5,7, 1990'da %2,5, 1997'de ise %3,5'tir.(CG, 1998:15). Türkiye, kitap basım sayısında da dünya sıralamasında gerilerde yer almaktadır. Kayalan (2000)'in yaptığı araştırmaya göre, 6031 ile Türkiye en az kitap basılan ülkeler arasında bulunmaktadır. Bu sayı, Almanya'da 65.000, İngiltere'de 48000, İtalya'da 17.000, Yugoslavya'da 10.000'dir.

Kitap okumanın en çok önemsendiği yerler üniversiteler olmasına rağmen, üniversitelerimizde yapılan çeşitli araştırmalarda kitap okuma alışkanlığına ilişkin sonuçlar olumlu değildir. İpşiroğlu (1997)'nin araştırmasına göre, ülkemizde okumayan, okuduğunu anlamayan, anladığını ve düşündüğünü anlatamayan gençler çoğunluktadır.

Ergin ve Karadağ (2000) 'ın, yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %26'sının boş zamanlarında kitap okuduğu, %20'sinin süreli yayın takip ettiği ve sayısal ve sözel bölüm öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının farklı olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmacılar öğrencilerin %92'sinin yeterince kitap okumama sebebini“derslerden zaman kalmaması %46” gösterdiklerini belirtmişlerdir.1998'de ODTÜ'de yürütülen çalışmada öğrencilerin %21,6'sının düzenli okuduğu, %30'unun zaman zaman okuduğu, erkek öğrencilerin %60'ı siyasi, %37'si ise bilimsel, kızların ise %72'si psikoloji kitapları okuduğunu belirtilmiştir.

Saracoğlu ve diğ. (2003) ise öğretmen adaylarının okuma alışkanlık ve tutumları değerlendirmiş öğrencilerin okuma ilgilerinin cinsiyet ve liseden mezun olunan bölüme göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, üniversitede okunan bölüme ve sınıfa bağlı olarak bir farklılık göstermediği anlaşılmıştır. Öğrencilerin daha çok gazete ve dergi okuduğu okumaya engel olarak “televizyon izlemenin ve arkadaş sohbetinin daha çekici olmasını” gösterdikleri belirtilmiştir.

Gömlüksiz (2004b)'in yaptığı çalışmada ise kız öğrencilerin tutumunun erkek öğrencilere göre olumlu olduğu, okumanın yararının kızlar tarafından daha fazla benimsendiği vurgulanmıştır.

Okuma alışkanlığı üzerine yapılan araştırmalarda tespit edilen okumama sebepleri şu şekilde sıralanabilir: Zaman azlığı, öğrencilerin ilgilerine hitap eden kitaplara ulaşamaması, kitap okumanın değerinin bilinmeyişi, iyi birer okuyucu olması muhtemel öğrencilerin bu konuda desteklenip

geliştirilmemesi, okumanın eğlenceli olmayışı, bilgisayar ya da oyun oynamanın televizyon veya film izlemenin daha cazip oluşu gibi. (Dunlap, 1933:449; Creel, 2007:4).

Dunlap (1933) Üniversite öğrencilerini değerlendirdiği çalışması sonucu, öğrencilerin çoğunlukla gazete ve kurgu kitapları yazar hakkındaki ön bilgilerine göre çoğunlukla kütüphaneden ya da arkadaşlarından temin ederek okuduğunu tespit etmiştir. Applegate ve Applegate (2004), öğretmen adaylarının %54,3'ünün okumaya karşı hevesli olmadıklarını (unenthusiastic readers), okumaktan zevk alan öğretmen adaylarının, katılımcıların %25'ini oluşturduğunu, çok okuyanların çoğunluğunun (%53) başarı düzeyi yüksek öğrenciler olduğunu vurgulamıştır.

2. YÖNTEM

Çalışma Harran Üniversitesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarını incelemeye yönelik keşfedici ve açıklayıcı nitelikte olup, bu konuda uzman görüşüne göre belirlenmiş 15 ifadeye verilen cevaplar uygun örnekleme ile seçilen 148 katılımcıya yüz yüze görüşme tekniğiyle hazırlanan soruların uygulamasıyla elde edilmiş, verilen cevaplar betimsel olarak ortaya konduğu gibi katılımcıların en kuvvetle inandıkları kitap okuma özelliği ile en az inandıkları kitap okuma özelliklerine demografik özelliklerinin (cinsiyet, yaş, sınıf, aylık gelir, haftalık ders saati, fakülte, en çok okunulan kitap türü) etkisi Ki-Kare testleri ile ortaya konulmuştur. Çıkarımsal istatistikler için anlamlılık seviyesi $p < 0.05$ kabul edilmiş olup, bütün istatistiksel analizler SPSS v22.0 programı ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1. Demografik Faktörlerin Betimleyici İstatistikleri

Demografik Değişkenler		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cinsiyet	Kadın	88	59,5	59,5
	Erkek	60	40,5	100,0
Yaş	18-aşağı	5	3,4	3,4
	19-20	84	56,8	60,1
	21-23	44	29,7	89,9
	24-25	7	4,7	94,6
	26-üzeri	8	5,4	100,0
Sınıf	1. Sınıf	44	29,7	29,7
	2. Sınıf	64	43,2	73,0
	3. Sınıf	20	13,5	86,5
	4. Sınıf-üzeri	20	13,5	100,0
Aylık Gelir	0-200 TL	24	16,2	16,2
	201-400 TL	34	23,0	39,2
	401-600 TL	55	37,2	76,4
	601-800 TL	12	8,1	84,5
	801 TL-üzeri	23	15,5	100,0
Ders Saati	0-10 saat	22	14,9	14,9
	11-15 saat	16	10,8	25,7
	16-20 saat	31	20,9	46,6
	21-25 saat	35	23,6	70,3
	26 saat-üzeri	44	29,7	100,0
Fakülte	Mühendislik	26	17,6	17,6
	İİBF	21	14,2	31,8
	Fen Edebiyat	11	7,4	39,2
	İlahiyat	26	17,6	56,8
	Tıp	25	16,9	73,6
	Diğer	39	26,4	100,0
Kitap Türü	Macera	24	16,2	16,2
	Bilim Kurgu	24	16,2	32,4
	Kişisel Gelişim	25	16,9	49,3
	Tarih	13	8,8	58,1
	Romantik	13	8,8	66,9
	Dini-Felsefi	22	14,9	100,0
	Diğer	27	18,2	85,1

Tablo 1'e göre katılımcıların çoğu kadın (%59,5), 19-20 yaş aralığında (%56,8), 2. Sınıf öğrencisi (%43,2), aylık geliri 401 TL-600 TL arasında (%37,2), haftalık 26 saat ve üzeri ders gören (%29,7), diğer fakülte bildiriminde bulunan (%26,4), en çok diğer kitap türü okuduğunu belirtenlerden (%18,2) oluşmaktadır. Katılımcıların kitap okuma alışkanlıkları konusunda kendilerini değerlendirmeleri için belirlenen 5-li Likert tipi (1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Kesinlikle Katılıyorum) 15 ifade Tablo 2.de yer almaktadır.

Tablo 2. Maddeler

Madde No	Açıklaması
M1	Kitap okumayı seviyorum
M2	Kitap okumanın sıkıcı olduğunu düşünüyorum
M3	Kitap okumayı gereksiz buluyorum
M4	Hiç kitap okumuyorum
M5	Boş zamanlarımda kitap okumaya çalışırım
M6	Kitap okumanın yeterli değeri gördüğünü düşünmüyorum
M7	Kitap okuma hızlı düşünme alışkanlığı kazandırır
M8	Okuma hayal dünyamızı geliştirir
M9	Okuma bilmediğimiz dünyaların kapılarını açar
M10	Farklı tür kitaplar okumak hayata bakış açımızı etkiler
M11	Kitap okumanın insanın algı seviyesini arttırdığını düşünüyorum
M12	Son bir hafta içinde kitap okudum
M13	Kitap okuma alışkanlığım var
M14	Kitap deyince ders kitaplarından başka bir şey aklıma gelmiyor
M15	Fırsat buldukça (otobüste sıra içi beklerken vb.) kitap okumaya çalışırım.

Yukarıda belirtilen 15 ifadeye katılımcıların verdikleri cevapların dağılımını gösteren madde analizleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Madde analiz tablosu.

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Standart Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
M1	18	12,2	5	3,4	8	5,4	60	40,5	57	38,5	3,89	1,29
M2	73	49,3	40	27,0	14	9,5	11	7,4	10	6,8	1,95	1,22
M3	104	70,3	29	19,6	6	4,1	5	3,4	4	2,7	1,48	0,92
M4	81	54,7	33	22,3	13	8,8	9	6,1	12	8,1	1,90	1,26
M5	18	12,2	20	13,5	18	12,2	52	35,1	40	27,0	3,51	1,34
M6	22	14,9	14	9,5	12	8,1	38	25,7	62	41,9	3,70	1,46
M7	12	8,1	10	6,8	8	5,4	38	25,7	80	54,1	4,10	1,26
M8	8	5,4	9	6,1	10	6,8	43	29,1	78	52,7	4,17	1,14
M9	8	5,4	9	6,1	14	9,5	45	30,4	72	48,6	4,10	1,14
M10	7	4,7	8	5,4	6	4,1	41	27,7	86	58,1	4,29	1,08
M11	8	5,4	8	5,4	2	1,4	43	29,1	87	58,8	4,30	1,10
M12	23	15,5	30	20,3	6	4,1	36	24,3	53	35,8	3,44	1,52
M13	14	9,5	10	6,8	37	25,0	44	29,7	43	29,1	3,62	1,23
M14	84	56,8	29	19,6	16	10,8	8	5,4	11	7,4	1,87	1,24
M15	30	20,3	34	23,0	20	13,5	38	25,7	26	17,6	2,97	1,41

Tablo 3'e göre çalışmaya dahil olanların üzerinde en az katıldıkları ifade M3("Kitap okumayı gereksiz buluyorum, $\bar{X} = 1,48$), en çok katıldıkları ifade M11("Kitap okumanın insanın algı seviyesini arttırdığını düşünüyorum, $\bar{X} = 4,30$) olarak görülmekte olup, bu iki ifadeye onların demografik özelliklerinin (cinsiyet, yaş, sınıf, aylık gelir, haftalık ders saati, fakülte, kitap türü) etkisi Ki-Kare testleri ile incelenmiş ve sonuçlar p-değerleri Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Demografik Özelliklerin M3 ve M11'e etkileri: p-değerleri

Demografik Faktör	p-değeri	
	M3	M11
Cinsiyet	0,111 ^b	0,075 ^b
Yaş	0,861 ^b	0,210 ^b
Sınıf	0,711 ^b	0,157 ^b
Aylık Gelir	0,100 ^b	0,003 ^{b*}
Ders Saati	0,480 ^b	0,521 ^b
Fakülte	0,118 ^b	0,327 ^b
Kitap Türü	0,222 ^b	0,481 ^b

a:Pearson Ki-Kare ile elde edilmiştir

b:Fisher Kesin Ki-Kare ile elde edilmiştir

* p<0.05, ilişki anlamlı

Tablo 4'e göre öğrencilerin aylık geliri onların kitap okumanın insanın algı seviyesini arttırdığını düşüncesine katılım derecelerine 0,05 anlamlılık seviyesinde etki etmektedir. Diğer ikili ilişkiler 0.05 hata düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Anlamlı ilişkilerin detayları Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Aylık Gelirin M11'e Etkisi

Aylık Gelir * 11.Kitap okumanın insanın algı seviyesini arttırdığını düşünüyorum Crosstabulation

	11.Kitap okumanın insanın algı seviyesini arttırdığını düşünüyorum					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık Gelir						
0-200 TL	Sayı	4	2	1	2	15
	%	16,7%	8,3%	4,2%	8,3%	62,5%
201-400 TL	Sayı	0	3	0	13	18
	%	0,0%	8,8%	0,0%	38,2%	52,9%
401-600 TL	Sayı	2	0	0	19	34
	%	3,6%	0,0%	0,0%	34,5%	61,8%
601-800 TL	Sayı	0	3	0	3	6
	%	0,0%	25,0%	0,0%	25,0%	50,0%
801 TL-üzeri	Sayı	2	0	1	6	14
	%	8,7%	0,0%	4,3%	26,1%	60,9%
Total	Sayı	8	8	2	43	87
	%	5,4%	5,4%	1,4%	29,1%	58,8%

Genel olarak aylık gelir seviyesi en düşük olanlarda kitabın algı seviyesine arttırdığına olan inancı en az seviyededir. (katılmıyorum % + kesinlikle katılmıyorum, %25,0). Bu durum onların kitap satın alıp okumak için yeterli gelire sahip olmadıklarından kaynaklanıyor olabilir.

4. SONUÇ

Toplumun geneli gibi üniversitelerimizin de okumaya yeterince değer vermediği yapılan çalışmalar sonucunda da doğrulanmaktadır. Kitap okumanın önemini kavramış olsalar da öğrenciler kitap okumadıklarını kabul etmektedirler. Harran üniversitesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan çalışmamızda öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları, kitap okumayı gerekli görme, kitap okumayı sevme, kitap okumaya istekli olma, kitap okumanın etkisi ve yararına ilişkin görüşleri alınmış; demografik faktörlere göre bir farklılığın olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Uzman görüşüne göre belirlenmiş 15 ifadeye verilen cevaplar uygun örnekleme ile seçilen 148 katılımcıya yüz yüze görüşme tekniğiyle hazırlanan soruların uygulamasıyla elde edilmiş, verilen cevaplar betimsel olarak ortaya konduğu gibi katılımcıların en kuvvetle inandıkları kitap okuma özelliği ile en az inandıkları kitap okuma özelliklerine demografik özelliklerinin (cinsiyet, yaş, sınıf, aylık gelir, haftalık ders saati, fakülte, en çok okunulan kitap türü)

etkisi Ki-Kare testleri ile ortaya konulmuştur. Çıkarımsal istatistikler için anlamlılık seviyesi $p < 0.05$ kabul edilmiş olup, bütün istatistiksel analizler SPSS v22.0 programı ile gerçekleştirilmiştir.

Yapılan benzer araştırmalara (Gömlüksiz 2004b, Özbay ve diğ.2008; Saraçoğlu ve diğ.2003; Yalınkılıç 2007; Yamaner ve Kartal, 2001) ters olarak kızların erkeklerden daha çok okuduğu ve hiç okumayan kızların hiç okumayan erkeklerden az olduğuna dair bir bulguya ulaşılamamıştır.

Çalışmaya dahil olan öğrencilerin üzerinde en az katıldıkları ifade “Kitap okumayı gereksiz buluyorum” ve en çok katıldıkları ifade “Kitap okumanın insanın algı seviyesini arttırdığını düşünüyorum” ile katılımcıların demografik özelliklerinin (cinsiyet, yaş, sınıf, aylık gelir, haftalık ders saati, fakülte, kitap türü) etkisi Ki-Kare testleri ile incelenmiş ve öğrencilerin aylık geliri onların kitap okumanın insanın algı seviyesini arttırdığını düşüncesine katılım derecelerine 0,05 anlamlılık seviyesinde etki ettiği sonucuna varılmıştır. Diğer ikili ilişkiler 0.05 hata düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Genel olarak aylık gelir seviyesi en düşük olanlarda kitabın algı seviyesini arttırdığına olan inanç en az seviyededir. Bu durum onların kitap satın alıp okumak için yeterli gelire sahip olmadıklarından kaynaklanıyor olabilir. Geçici koruma altındaki Suriyeli mülteci öğrencilerin yoğunluğu, benzer araştırmalardan daha farklı sonuçlara ulaşılmasının sebebi olabilir.

Kitap okuma alışkanlığının daha kolay elde edileceği küçük yaşlardan itibaren sınıf, türkçe ve edebiyat öğretmenleri eliyle öğrencilere kazandırılmalıdır. Russel (1994)'a göre, karmaşık bir hiyerarşinin birbirine geçişiyle oluşan görsel-işitsel ve söze dayalı işlem becerisi olan okumanın, alışkanlık olarak kazandırılabilmesinde çocukluk, gençlik ve yetişkinlikten oluşan üç dönem ile aile, okul ve çevreden oluşan üç toplumsal kurumun etkili olduğu bir gerçektir. Okuma alışkanlığının temel eğitim düzeyinde değerlendirilmesi amacıyla, zihinsel gelişim ve sosyal olgunlaşmanın çok önemli bir etkiye sahip olduğu bu yaşlarda, geç ve zor oluşan olumlu tutumun etkinlikler yoluyla kazandırılması elzem görülmelidir.

Üniversite öğrencilerinde ise kütüphanelerin fakülte düzeyine zenginleştirilerek yayılması yoluyla ve öğrencileri okumaya ve araştırmaya yöneltecek ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak düzenlenecek okuma ortamları oluşturularak okuma alışkanlığı kazandırılabilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, Y.; Çelik, Z. & Çelik, E. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumların Belirlenmesi”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26:113-124.
- Applegate, A J.& Applegate, M.D. (2004). “The Peter Effect: Reading Habits of Preservice Teachers”, The Reading Teacher, 57(6):554-563.
- Bircan, İ. & Tekin, M. (1989). "Türkiye'de okuma alışkanlığının azalması sorunu ve çözüm yolları". Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 22 (1):393-410.
- Creel, S. L. (2007). “Early Adolescents' Reading Habits”, Young Adult Library Services, 5(4):46-49.
- Dökmen, Ü. (1994). Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma, MEB Yayınları İstanbul.
- Dunlap, M. E. (1933) “Recreational Reading of Negro College Students”, The Journal of Negro Education, 2(4): 448-459.
- Ergin, A.& Karadağ, Ö. (2000). “Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları”, Popüler Bilim, 25 (175): 19-20.
- Gömlüksiz, M.N. (2004a). “Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (2) :185-195.
- Gömlüksiz, M.N. (2004b). “Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi, 1 (1): 1-21.

- Gönen, M.; Çelebi-Öncü, E.& Işıtan, S. (2004). “İlköğretim 5., 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi”, Millî Eğitim Dergisi, (164):7-35.
- Günay, D. (2003). Metin Bilgisi, Multilingual Yayınları, İstanbul.
- İpşiroğlu, Z. (2004). Eğitimde Yeni Arayışlar, Adam Yayınları, İstanbul.
- Kayalan, M. (2000). Etkili Ve Hızlı Okuma Sanatı, Alfa Basım Yayım-Dağıtım İstanbul.
- ODTÜ (2000). ODTÜ Kitap Fuarında Bir Anket Çalışması, www.po.edu.tr/Duyuru/insan/9.htm18k, Haziran 10.
- Özbay, M. (2007). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II, Öncü Kitap Ankara.
- Özbay, M.; Bağcı, H.& Uyar, Y. (2008). “Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi”, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (15): 117-136.
- Russel, D.H. (1994). "Reading and Child Development", Reading in The Elementary School, Forty-Eighty yearbook, The National Society for The Study of Education, PartII. Chicago University Press Chicago.
- Sangkaeo, S. (1999). Reading Habit Promotion in ASEAN Libraries. 65. IFLA Council and General Konferansı'nda Sunulan Bildiri. 20 - 28 Ağustos 1999, Bangkok, Tayland.<http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/091-114e.htm>.(Erişim Tarihi Haziran, 2008).
- Tel, M.; Öcalan, M.& Ramazanoğlu, F.& Demirel, E.T. (2007).” Bazı sosyo-ekonomik değişkenlere göre beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin okuma alışkanlıkları”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17 (1) :185-199.
- Yalınkılıç, K. (2007). “Türkçe Öğretmen Adaylarının Okumaya İlişkin Tutum ve Görüşleri”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1 (1): 225-241.
- Yılmaz, B. (1992). “Okuma Alışkanlığında Öğretmenin Rolü”,. Eğitim Dergisi, (1) :10-23.